

Posudek na diplomovou práci Kristýny Kadlecové

Margaret More Roper: příběh anglické ženy v časech reformace

Práce Kristýny Kadlecové čítá 116 stran (97 stran vlastního textu, 7 stran literatury, 2 strany s ilustracemi). Po formální stránce splňuje příslušné normy (byť při uvádění pramenů z internetu opomíjí zmínit datum, kdy byla informace vyhlédnutá).

Práce pojednává o Margaret More Roper, která byla dcera Thomase Morea. Představuje ji především jako příklad vzdělané ženy v období humanismu a reformace. Hlavní cíl práce je proto „dokázat výjimečnost Margaret More Roper, která byla jednou z prvních, kdo stál na počátku hnutí žen překladatelek a spisovatelek, působících v 16. stol.“ (str. 11). Kadlecová tedy nechce More Roper jen představit, ale chce přesvědčit o tom, že její význam přesahuje její vlastní kontext. Kroky, které k tomu učiní, jsou v první části především kontextuální: V úvodním 1. kapitole popisuje problematiku postavení žen v 16. století, a v 2. kapitole analyzuje dějiny reformace v Anglii v 16. století. Druhá kapitola se věnuje také Thomasovi Moreovi a jeho vztahu s Jindřichem VIII., který byl především poznamenán rozvodem krále s jeho první ženou a následujícím druhým sňatkem.

Kadlecová se zabývá těmito různými úvodními otázkami, aby v 3. kapitole mohla vylíčit samotný život Margaret More Roper. I v tomto poměrně krátkém oddílu (11 stran) stojí její osud ve světle otcovy humanistické orientace, dopadu jeho popravy a vztahu Erasma Rotterdamského s rodinou More. Margaret byla nepochybně velmi vzdělaná žena, která se dokázala podílet na některých klíčových debatách tehdejší doby o směřování církve a společnosti. Pustila se především do překladu z latiny a řečtiny do angličtiny a zřejmě napsala i spis o smrti a posmrtném životě. Z této literární produkce se ovšem zachoval jen překlad Erasmoveho komentáře k modlitbě Páně.

V dalším, 4. kapitole Kadlecová srovnává Margaret s dalšími vzdělanými nebo literárně činnými ženami ze 16. století. Zajímavé tu je, že pochází z různých koutů Evropy, ať už římskokatolické nebo reformační. Práce uvádí především Katharinu Schütz Zell, která se velmi aktivně zapojila do reformace v rodném Štrasburku. Vylíčení jejího života je zde o něco delší než v případě Margaret (12 stran), což je zřejmě působeno tím, že písemností Kathariny Schütz Zell se zachovalo mnohem víc. Nicméně z práce vyvstane dojem velmi pestrého života, který dá lehce vyblednout životní dráhu hlavní postavy práce.

Srovnání má vytyčit to, v čem byla Margaret výjimečná. Kadlecová se soustředí ovšem pouze na ztrátu milovaného (manžela v případě Kathariny, otce v případě Margaret) a vyrovnání se s tím jako styčný bod v životě obou žen. Mohla by ovšem srovnávat také míry zapojení do veřejného dění (především reformy církve). Z toho by pak mohla vzejít otázka, proč byla Katharina mnohem aktivnější než Margaret.

V 5. kapitole Kadlecová podrobí Margaretin překlad Erasmova *Precatio Dominica in Septem Portiones Distributa* analýze s účelem zjistit, na co kladla Margaret ve své zbožnosti důraz. Zde najdeme i stručný popis vztahu mezi Margaret a Erasmem (byla jedna z mála žen, s kterým psal). Kadlecová přesvědčivě ukazuje, že její překlad není pouhé převedení latinského textu do angličtiny, ale způsob, jak postupovala (poměrně volně), jí dávala možnost do překladu vložit své vlastní důrazy, kdy připojuje do textu i slova, která se v originále nevyskytují. Kadlecová z toho konstatuje Margaretin lingvistickou zdatnost a zrekonstruuje z toho její zbožnost. Ve srovnání s původním textem „klade větší důraz na lidskou nehodnost, stojící vůči [tváří v tvář? PM] Boží velikosti, laskavosti a vlídnosti.“ Tyto důrazy ji také spojují s Katharinou Schütz Zell, která ve svém vlastním výkladu modlitby Páně kladla obdobné akcenty.

V závěrečné části Kadlecová shrnuje, v čem výjimečnost Margaret spočívá. „Stala se reprezentantkou toho, jak vysoké úrovně vzdělání může žena v 16. stol. dosáhnout. Její život a dílo byly předjímkou hnutí vzdělaných žen, na jehož samém počátku Margaret stála.“ (str. 106) Podtrhuje, že je třeba hodnotit Margaretin život a dílo mimo „stín jejího otce.“ V tom má bezesporu pravdu, ale otázka zůstává, jestli je to možné vzhledem k tomu, že skoro všechny literární stopy po Margaret zmizely. Pak nabírá na významu dopad otcova života na její osud. Ostatně sama Kadlecová se ve své práci pravidelně vrací k tomuto aspektu.

Dlouhá úvodní část práce potvrzuje, jak je těžké najít správný klíč k pochopení Margaretina života. Je dcera Thomase Morea? Je humanistická žena? Je třeba ji dát do kontextu anglické reformace? Vyniká její význam ve vztahu k Erasmovi? Máme tedy Margaret studovat z hlediska genderových dějin, církevních dějin nebo kulturních dějin? Zdá se, že Kadlecová je v tomto bodě nerozhodnutá.

Srovnání s Katharinou Schütz Zell vyvolává otázku, které prostředí bylo pro vzdělané ženy s ambicí podílet se na veřejném dění příznivější. Bylo to reformační prostředí, které tím, že zrušilo celibát, do jisté míry narušil mužský monopol? Nebo humanistické prostředí, které kladlo důraz na vzdělání bez ohledu na genderové rozdíly? Měla Margaret teoreticky stejný prostor jako Katharina a je rozdíl v aktivitách mezi oběma pouze důsledek rozdílů v osobní rovině?

Práce Kristýny Kadlecové je velmi zajímavá a dobře koncipovaná. Přináší důležitý vzhled do otázky role a možností žen ve věku, kdy se lámaly církevní dějiny. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit za B (velmi dobře).

Peter Morée

11.9.2018